

Voorwoord

De vele vertalingen van de Dao Deh Jing gaan vrijwel allemaal uit van het geschrift van Lao Zi als zijnde politiek-filosofisch met wat mystieke trekjes. Deze standaardvisie wordt helaas zelden expliciet vermeld. Vanuit mijn langdurige beoefening van (Zen) meditatie kijk ik kritisch naar deze interpretatie van de leer van de Oude Meester. Zijn 'leer zonder woorden' (zie H.2) vormt een van de grondslagen van Zen. Het is m.i. net als het (zen)boeddhisme en de Advaita vedanta een mystieke leer die gaat over verlichting, wijsheid en meditatie. Door deze zen-visie als uitgangspunt te nemen kom ik tot een behoorlijk andere interpretatie c.q. vertaling van de teksten waarin de oorspronkelijke mystieke leer beter tot zijn recht komt. Deze visie is enerzijds gebaseerd op een wetenschappelijke en analytische werkwijze door vergelijking van de karakters in zes oude Chinese versies, anderzijds op de inhoud en strekking van de oudste daoïstische geschriften, de Guanyinzi, de Liezi, de Zhuangzi en de Nei Yeh. Daarnaast ga ik er vanuit dat inzicht in deze teksten door vergelijking met andere mystieke leren zoals Zen en langdurige meditatie mede heeft bijgedragen aan de juiste interpretatie. Meditatie beoogt wat Zhuang Zi noemt 'het laten vallen van geleerdheid en kennis', leidend tot 'Grote kennis' of 'Weten' dieper gaand dan de 'kleine kennis' van de geleerde.

Is dit dan de 'definitieve' vertaling van de Dao Deh Jing?

Nee, die is er niet en die zal er ook nooit zijn. Deze vertaling brengt het geschrift veel dichter bij de leer van Zhuang Zi, Zen en andere mystieke stromingen. Ook vroegere en hedendaagse Wijzen zoals zenmeesters en Eckhart Tolle waarderen de Dao Deh Jing juist als mystiek werk, gericht op verlichting.

Inleiding

Vanuit mijn beoefening van Zen meditatie sinds 1980 heb ik naast het Indiase boeddhisme ook de andere wortel van Ch'an/Zen bestudeerd, namelijk het Chinese daoïsme. De Dao Deh Jing, toegeschreven aan Lao Zi, is dan naast de Zhuangzi het belangrijkste geschrift. Rond het jaar 2000 ben ik mij hierin gaan verdiepen. In de loop der jaren bleek mij steeds meer dat er rondom de leer van Lao Zi een aantal misverstanden zijn gerezen. Daardoor is zijn oorspronkelijke mystieke wijsheidsleer sterk vervormd. Dit boek is een poging om deze mystieke wijsheid weer bloot te leggen. De misverstanden:

- Lao Zi zou een filosoof zijn die politieke adviezen aan heersers gaf, net zoals Confucius.
- De Dao Deh Jing zou als 'boek' door Lao Zi geschreven zijn op verzoek van de grenswachter Guan Yin Zi/Yin Xi toen hij over een bergpas naar het 'Westen' trok.

Geen filosoof:

Was de Oude Meester een filosoof die heersers adviseerde?

Om dit na te gaan maak ik een vergelijking tussen de geleerde filosoof Confucius en de Wijze Lao Zi: Confucius was zeer gehecht aan de geschiedenis, de klassieken, de rituelen en zijn leer behelsde medemenselijkheid en gerechtigheid. Volgens de Zhuangzi was hij ook erg trots op zijn geleerdheid.

Lao Zi daarentegen sprak hierover:

De Wijze houdt zich niet bezig met medemenselijkheid (H.5)

Als je niet langer beschikt over de DaDao

verval je in medemenselijkheid en gerechtigheid (H.18)

In de Zhuangzi zegt Lao Zi tegen Confucius:

"Als medemenselijkheid en gerechtigheid je 'Hart' verstoren raak je pas echt van streek! Mijn beste, als je niet wilt dat de wereld voor jou zijn oorspronkelijke eenheid verliest, beweeg (je geest) dan zo vrij als de wind en blij gegrond in je eigen aard, in je Deh." Zhuangzi H.4 VI (eigen hertaling)

Toch kon Confucius het studeren niet laten en vertelde Lao Zi dat hij zich lange tijd had beziggehouden met de studie en bewerking van de Zes Klassieken en deze grondig beheerste, maar dat geen Heerser naar hem wilde luisteren.

Lao Zi: *“De Zes klassieken zijn niet meer dan de verschaalde voetsporen van de 'koningen' van weleer; maar uit deze sporen kan je toch niet opmaken waarom deze zijn gemaakt.*

Waar een filosoof zich bedient van het denken in woorden, benodigd voor concepten en theorieën, spreekt Lao Zi met tegenzin over de ‘leer zonder woorden’ (H.2) en geeft aan het denken en concepten te laten vallen, de Dao en de vereniging daarmee zijn niet in woorden uit te drukken:

Lao Zi tegen Confucius (zie de Biografische Beschrijving)

“Ik liet mijn Xin, mijn hart/geest zwerven in de oorsprong van alle verschijnselen, de Dao.” Confucius vroeg zich af hoe het was om daar te zwerven, waarop Lao Dan hem antwoordde: *“Volmaakte schoonheid en volmaakt geluk.”*

“Met mijn verstand kan ik het (de Dao) niet begrijpen, met mijn mond kan ik niet de woorden vormen om het te beschrijven. Toch zal proberen het voor jou ruwweg te verklaren”.

Degenen die Lao Zi als filosoof zien zijn zelf ‘geleerden’, (filosofen, sinologen, geschiedkundigen, theologen). Zij blijven binnen het denken en de ratio en interpreteren de woorden van de Oude Meester als zodanig.

De visie van Lao Zi en Zhuang Zi op ‘geleerdheid’:

Lao Zi laat over ‘geleerdheid’ o.a. in H.5 een waarschuwing horen: *‘Veel geleerde praatjes leiden snel tot desinteresse. Richt je liever op hetgeen in jezelf is, je eigen Geest, het Zelf!’*

Lao Zi: *‘Als je de woorden van een Wijze gaat bewerken krijg je opperpriesters, geleerde filosofen en theologen’.* (H.28).

Zhuang Zi: *‘Een geleerde beschikt niet over ware kennis, over weten, redeneren lijdt niet tot ware wijsheid. Een Wijze houdt zich niet bezig met deze zaken.’* (ZZ H.22 eigen hertaling)

In tegenstelling tot Confucius gaf Lao Zi geen politieke adviezen aan heersers zoals vaak wordt aangenomen; deze zijn eeuwen later door Chinese filosofen en historici geformuleerd in commentaren op zijn leer. Zij schreven deze commentaren om hun heersers te behagen met een mengeling van mystiek en politieke filosofie. Doordat deze commentaren richting hebben gegeven aan de Westerse wetenschappers die het geschrift vanaf rond het jaar 1900 tot nu toe moeizaam vanuit het klassieke Chinees vertaalden is er een tunnelvisie ontstaan van Lao Zi als politiek filosoof die helaas vrijwel alle vertalingen en andere literatuur over het daoïsme heeft beïnvloed.

In de geschriften van de bekendste navolgers van Lao Zi, Lie Zi en Zhuang Zi, weigeren daoïstische wijzen absoluut zich met politiek of bestuur bezig te houden! Ook latere daoïstische kluzenaars, zoals beschreven door Jan de Meyer in zijn recente boek ‘De Weg terug’ (2022) zagen niets in politieke functies of het geven van adviezen op dat gebied.

De Oude Meester sprak over mystieke zaken als de oorsprong, verlichting en meditatie: over het laten vallen van verlangen, het denken, geleerdheid en kennis.